

Norsk Polarinstittutt bidrar som rådgiver for miljømyndighetene på flere arenaer og i mange ulike prosesser. Instituttet er aktivt med i store internasjonale sammenhenger som for eksempel arbeidet under Antarktistraktaten og i Arktisk råd, samt prosessene i FNs klimapanel. Polarinstittuttet gir også råd knyttet til rammer for aktivitet og vern i de polare områdene. I tillegg deltar instituttet aktivt i flere store nasjonale forvaltningsprosesser. Forvaltningsplanen for Barentshavet og Lofoten er et eksempel på en slik prosess hvor Polarinstittuttet har vært sentral i utarbeidelse og oppdateringer av det faglige grunnlaget, sammen med mange andre forsknings- og forvaltningsinstitusjoner. Kunnskap fra ulike forskningsdisipliner sammenstilles og presenteres for myndighetene, slik at politikken for disse områdene kan utvikles på bakgrunn av den fremste kunnskapen vi har tilgjengelig.

Norsk Polarinstittutt
post@npolar.no, www.npolar.no,
tlf: 77 75 05 00

Tekst: E. Øseth. Design: J. Roald.
Foto: A. K. Balto, S. Gerland, T. S. Larsen, O. M. Rapp, B. F. Johansen

Fra forskning til forvaltning og politikk

En presentasjon av Norsk Polarinstittutts ansvar som rådgiver for miljømyndighetene

Lurer du på hvordan forskning blir til politikk?

Lurer du på hvordan resultatene fra forskning blir til politikk? De som arbeider i miljøforvaltningen sammenstiller forskningsresultater for myndighetene. Ut fra dette gir de råd om hvilke grep samfunnet kan og bør ta i miljøspørsmål.

Norsk Polarinstittutt er et direktorat under Miljøvern-departementet og fungerer som rådgiver for norske myndigheter. Instituttet er Norges sentrale institusjon for forskning i Arktis og Antarktis og sørger for oppdatert kunnskap som benyttes i forvaltningen. Dette gir grunnlag for en best mulig forvaltning av de norske polarområdene. I Arktis gir Polarinstittuttet forvaltningsråd – i Antarktis har instituttet også forvaltningsmyndighet.

Norsk Polarinstittutts hovedmål innen miljøforvaltningen er å dekke departementenes behov for nøyaktig, oppdatert og relevant informasjon om polarområdene. Instituttet skal også bidra til en koordinert miljøovervåkning i nordområdene, og legge til rette for norsk miljøpolitikk for de polare områdene. I Antarktis skal Polarinstittuttet iverksette nødvendig og effektiv forvaltning av norske biland og territorialkrav i henhold til gjeldende miljøregelverk og relevante internasjonale avtaler. Polarinstittuttet overvåker mange naturlige prosesser i polarområdene. Lange overvåkningsserier er uvurderlige for å kunne oppdage og vurdere pågående miljøendringer, som for eksempel klimaendringene. Forskningen frembringer stadig ny kunnskap om mekanismene som styrer utviklingen i naturen, og på grunnlag av funnene fra forskningen og resultatene fra overvåkingen gir instituttet råd om hvordan de polare områdene bør forvaltes.

Mandat

Norsk Polarinstittutt er:

- Hovedleverandør av vitenskapelig informasjon om norske polarområder
- Faglig og strategisk rådgiver for statsforvaltningen i polare spørsmål
- Ansvarlig for den topografiske og geologiske kartleggingen av Svalbard, Jan Mayen og norske besittelser og kravområder i Antarktis

Stockholmkonvensjonen (2001)

Kartlegging av miljøgifter i Arktis har avdekket relativt høye nivåer av tungt nedbrytbare organiske stoffer (POPer). De høyeste nivåene finnes i dyr som er på toppen av de marine næringskjedene, som isbjørn, polarrev, polarmåke og ismåke. Hos disse er det påvist skader på bl.a. immunforsvaret og hormonsystemet, og man antar at bestandene er påvirket. Også hos mennesker i Arktis kan det være høye nivåer av POPer. Særlig utsatt er urfolk som spiser mye tradisjonell mat fra havet, som selspekk. Det antas å være en sammenheng mellom belastningen de har av miljøgifter og bl.a. fosterskader, diabetes og overhyppighet av sykdommer.

Arktis er et godt eksempel på at spredningen av miljøgifter er et globalt problem; kildene er langt unna og forurensningen transporteres nordover med luft, havstrømmer og elver. Problemet kan derfor bare løses gjennom regionale og globale avtaler.

Det finnes to slike avtaler som regulerer POPer: den europeisk-amerikanske langtransportkonvensjonen (LRTAP) med en protokoll fra 1998, og den globale Stockholmkonvensjonen fra 2001. Kunnskap om miljøgifter i Arktis har vært viktig for å få i stand begge disse avtalene. Både vitenskapelige organisasjoner og urfolksorganisasjoner spilte på hver sin måte inn arktiske budskap til regjeringene som forhandlet om fjerning av farlige stoffer.

Når avtalene er forhandlet, er det viktig å følge opp med overvåkning som kan fortelle om avtalene virker. Derfor pågår det måleprogrammer og lages vurderinger av nivåer og effekter av stoffene som inngår. Imidlertid er det bare noen av de mange tusen kjemikaliene som finnes som er regulert internasjonalt. Stockholmkonvensjonen omfattet i utgangspunktet bare 12 grupper – ofte omtalt som «det skitne dusinet» – bl.a. PCB, dioksiner og en rekke sprøytemidler som DDT. Det kreves grundig vitenskapelig dokumentasjon for å få inn flere stoffer i de internasjonale avtalene. Her har forskningen i Arktis levert viktige resultater som bl.a. har resultert i at ti nye stoffer er tatt inn med virkning fra august 2010.